

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2016. – Т. 33-34. – С. 170-178

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2016. – Volume. 33-34. – pp. 170-178

УДК: 329 (436)

© Віталій Семенко¹

Австрія: результати виборів до Європарламенту 2014 року

У статті досліджуються особливості чергових виборів Австрійської Республіки до Європейського Парламенту в 2014 р., та основні причини успіху націоналістів, лівих, євроскептиків, популістів та ультраправих політичних партій, хоча проєвропейські сили зберегли свою більшість. Детально проаналізовано основні результати парламентських виборів, висновки видатних політологів, експертів, які займалися дослідженням виборів до Європарламенту. Також детально охарактеризовано основні цілі та завдання партійних та передвиборчих програм тих політичних партій Австрії, які представлені в Європарламенті, цьому важливому наднаціональному органі Європейського Союзу. Виявлено специфічні особливості здобуття Австрією 18-ти мандатів на 8-х чергових виборах до Європарламенту, які відбулися 25 травня 2014 р.

Ключові слова

Політична партія, євроскептицизм, вибори, популізм, політична система.

Austria: results of the 2014 European Parliament elections

The article deals with peculiarities of the regular elections in the Republic of Austria to the European Parliament in 2014, as well as the main reasons for the success of nationalists, left-wing parties, eurosceptics, populists, far-right political parties, even though the pro-European forces have retained their majority. The main results of the parliamentary elections, the conclusions of eminent political scientists, experts who researched election to the European Parliament are in details analyzed. Also, the main objectives and tasks of the party and election programs of political parties in Austria are in details characterized, which are represented in the European Parliament, this important supranational body of the European Union. Specific features of obtaining by Austria of 18 seats on the 8th next elections to the European Parliament are revealed, which took place on May 25, 2014.

Keywords

Political party, euroscepticism, elections, populism, political system.

Чергові 8-і вибори до Європейського Парламенту, які відбулися 25 травня 2014 р., охарактеризувалися попри збереження проєвропейських настроїв у 28-х країнах-членах ЄС досить непередбачуваними результатами та посиленням євроскептичних або радикальних настроїв. Для України, яка задекларувала підтримку європейського вектора у своїй зовнішній політиці, підписавши у два етапи угоди про асоціацію між Україною та ЄС 21 березня 2014 р. – політичну частину, 27 червня 2014 р. – економічну частину угоди, є актуальним вивчення досвіду парламентаризму Європи. Усвідомлюючи свій європейський вибір, Україна прагне набути повноправне членство у ЄС, до якого входять на даний час 28 країн. Особливості виборів до Європарламенту та специфіку цього наднаціонального органу у своїх працях досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників слід відзначити Ю. Шведа², В. Копійка, Т. Шинкаренко, М. Миронова³, Ф. Плассера, П. Ульрама⁴, інститут соціальних до-

¹ Кандидат політичних наук, доцент кафедри сучасних іноземних мов та перекладу факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна, Email: vvsemenko@yahoo.com

² Шведа Ю. (2013) «Європейська партійна система та її вплив на національні партійні системи», *Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. Тематичний випуск Політичні виміри процесів європейської інтеграції*. Том XII. – Чернівці: «Букрек», С. 145-154.

³ Копійка В.В., Шинкаренко Т.І., Миронова М.А. (2010) «Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку». – К.: Знання, 94 с.

сліджень та консалтигу в Австрії SORA/ISA⁵ та ін. Виходячи з актуальності та досягнень вітчизняного і зарубіжного досвіду дослідження виборів до Європарламенту та політичних партій Австрії, автор ставить за мету проаналізувати останні чергові вибори до Європарламенту для Австрії 2014 р. З огляду на поставлену мету, автор визначив такі дослідницькі завдання: висвітлити основні результати для політичних партій Австрії, які представлені в Європарламенті, розглянути основні причини успіху євроскептичних, ультраправих, політичних партій в Австрії.

Таблиця 2

Результати виборів до Європарламенту в Австрії, 1996-2014

	1996	1999	2004	2009	2014
АНП	29,7	30,7	32,7	30,0	27,0
СПА	29,2	31,7	33,3	23,7	24,1
АПС	27,5	23,4	6,3	12,7	19,7
Зелені	6,8	9,3	12,9	9,9	14,5
СМА				4,6	0,5
Нова Австрія					8,1
РЕКОС					1,2
АНДЕРС					2,1
EUSTOP					2,8
Участь у виборах	67,7	49,4	42,4	46,0	45,4

Якщо порівнювати результати минулого голосування з 2009 р., то очевидно, що Австрійська народна партія (АНП) дещо втратила в підтримці, програвши 1 мандат і майже 3 % голосів, однак при цьому зберігши лідируючу позицію. Мабуть, австрійці стали більш скептично ставитися до ЄС, до позицій партії по відношенню до ЄС, а також до проєвропейських політиків, тому позиція всецілого схвалення курсу ЄС не дозволяє нарощувати електоральну підтримку і робить позицію правоцентристів вкрай схожою з позицією Соціал-демократичної партії Австрії (СПА), які зберегли свої 5 мандатів. Ультраправій Австрійській партії свободи (АПС) вдалося консолідувати сили і солідно збільшити свій результат, зібравши голоси всіх або майже всіх незадоволених політикою ЄС громадян Австрії. Цікаво тут те, що переважно через грамотний піар-хід, партії вдалося звернути на себе увагу і відібрати голоси у партії консерваторів та інших, отримавши 19,7 %, або ще плюс 2 мандати, покращивши своє представництво до 4 мандатів. Зелені покращили свій результат, додавши ще 1 мандат до своїх 2 мандатів, набравши 14,5 %. Союз за майбутнє Австрії (СМА) втратив 1 мандат, що є дуже вагомим результатом для партії, та набравши трохи більше 0,5 % голосів, що не дає цій політичній силі у 2014 р. представляти свою позицію у Європарламенті. Можна пов'язати втрати партії з її меншою активністю, відсутністю яскравих моментів у передвиборчій гонці, а також успіхом АПС, яка *поглинула* конкурентів насамперед за рахунок свого епатажу і скандалами⁶. Ф. Плассер та П. Ульрам зазначили у своєму аналізі виборів до Європарламенту 2009 р, що на попередніх виборах СМА отримала представництво, тому що кожен четвертий виборець голосував за партію через неонациста Евальда Штадлера, який позитивно відгукувався щодо нацизму, а також чверть виборців пов'язувала себе з політикою цієї партії, а кожен шостий виборець бажав, щоб СМА була представлена у Європарламенті⁷. Політична партія Нова Австрія вперше входить до Європарламенту. Інститут соціальних досліджень та консалтингу Австрії SORA/ISA зокрема

⁴ Plasser F., Ulram P. (2009) «Analyse der Europawahl 2009», режим доступу: http://members.chello.at/zap-forschung/download/Analyse_EPW_2009_Plasser_Ulram.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)

⁵ «Wahlanalyse Wahl zum Europäischen Parlament 2014 SORA/ISA», available at: http://www.strategieanalyse.at/bg/isa_sora_wahlanalyse_euw2014.pdf (accessed 20 January 2015)

⁶ «Технологические аспекты выборов в Европейский парламент – 2014», режим доступу: <http://polit-analitika.ru/upload/iblock/fla/flad1db71b5f96bb7be184e.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

⁷ Plasser F., Ulram P. «Analyse der Europawahl 2009», режим доступу: http://members.chello.at/zap-forschung/download/Analyse_EPW_2009_Plasser_Ulram.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)

зауважує, що 48 000 виборців цієї партії це колишні виборці АНП, 46 000 походять від Списку Мартіна, 40 000 не взяли участь у попередніх виборах, 35 000 виборців перейшли від Зелених, 16 000 – від СМА, 15 000 – від АПС, 14 000 – від СПА, а 10 000 – всі решта. Реформатори-консерватори РЕКОС, Списки Андерс, EUSTOP об'єднали в результаті аналізу виборчих переходів до групи "Інші". Ця група отримала перш за все від колишніх виборців, які не брали участь у виборах 49 000, а також від виборців Списку Мартін 29 000⁸.

На даний час вибори до Європарламенту та вибори до національних парламентів мало відрізняються своїми результатами. На сьогоднішній день Європарламент виконує такі чотири основні функції: 1) законодавчу: розглядає пропозиції Комісії і спільно з Радою бере участь у законодавчому процесі через численні процедури, обрання яких залежить від предметних повноважень самого Європарламенту й Ради ЄС; 2) бюджетну: Європарламенту належить право вирішального слова в прийнятті або відхиленні проекту бюджету. Парламент також здійснює поточний контроль за виконанням основного фінансового документа тощо; 3) контрольну: здійснює контроль за діяльністю головного виконавчого органу – Єврокомісії шляхом направлення їй усних та письмових запитів, має право висловлення вотуму недовіри Комісії, може створювати спеціальні комісії з розслідування порушень законодавства Співтовариства в тих сферах, які не входять до компетенції Суду ЄС; 4) зовнішньополітичну: має право отримувати докладну інформацію про всі найважливіші зовнішньополітичні події за участю ЄС⁹. Як зазнає провідний політолог, партолог Ю. Шведа, що вибори до Європарламенту, які визначаються як *вибори другої категорії*, розглядаються самими виборцями як менш істотні від національних виборів. Європейські вибори, крім того не відбуваються навколо так званих європейських проблем. Точаться вони навколо проблем переважно національних і тому європейські вибори можуть трактуватися як певний спосіб апробації ставлення населення до внутрішніх проблем, як ще один спосіб підтримки внутрішніх партій... Якщо національні партії й питання внутрішньої політики домінують у виборах європейських, то європейські партії і депутати не відповідають перед електоратом за те, що відбувається в Парламенті¹⁰. Такої ж думки і А. Авилова, А. Гутник, Ю. Квашнин, В. Оленченко, Н. Тоганова, О. Трофимова, зазначаючи, що аналіз підсумків виборів до Європарламенту показує, що на тлі пов'язаного з кризою посилення інтеграційних процесів в деяких країнах виборці починають з великим критицизмом ставитися до питань європейської політики. Все ж більшість громадян ЄС, віддаючи свій голос на виборах до Європарламенту, думають не стільки про проблеми наднаціонального регулювання, скільки про внутрішні проблеми. Звідси і збереження відносно низького рівня явки: вибори в Європарламент, як і раніше, сприймаються як другорядні в порівнянні з виборами в національні органи влади¹¹. Я. Бугайські зауважив, що українська криза висвітлила, що ЄС досяг важливого перехрестя у своєму розвитку. Зокрема, його рішення щодо розширення та інтеграції будуть визначати майбутнє східної частини континенту на декілька десятиріч. Сентименти щодо розширення залишаються видимими серед нових членів ЄС, які можуть вітати Україну та інші пострадянські держави в Союзі, коли ті досягнуть необхідних критеріїв членства. На противагу, сентименти проти розширення зростають серед старих держав-членів. Ознакою цього стали результати виборів до Європарламенту в травні 2014 р., перші вибори з часу боргової кризи еврозони, який дестабілізував континент протягом минулих п'яти років. Ті парламентські вибори підняли значимість та укріпили позиції радикальних популістів та націоналістичних партій в одному з ключових європейських інститутів. Ультраліві, євроскпетики та націоналістичні партії знайшли свою підтримку за рахунок федералістських груп. Вони отримали 140 із 751 місць, збільшивши своє представництво на 60 місць у порівнянні з виборами 2009 р. Їх зростаючий успіх вказує на глибоке публічне відсторонення від політичного процесу та поворот до націо-

⁸ «Wahlanalyse Wahl zum Europäischen Parlament 2014 SORA/ISA», режим доступу: http://www.strategieanalysen.at/bg/isa_sora_wahlanalyse_euw2014.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)

⁹ Панкевич О. (2007) «Особливості обрання Європейського Парламенту», *Вісник Центральної виборчої комісії*, №2. – С. 90.

¹⁰ Шведа Ю. (2013) «Європейська партійна система та її вплив на національні партійні системи», *Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. Тематичний випуск Політичні виміри процесів європейської інтеграції*. Том XII. – Чернівці: «Букрек», С. 152.

¹¹ Авилова А., Гутник А., Квашнин Ю., Оленченко В., Тоганова Н., Трофимова О. (2014) «Выборы в Европарламент–2014», *Мировая экономика и международные отношения*, № 11, С. 18.

налізму та протекціонізму, що може вплинути на нинішні уряди та далі погрожувати завершенню проекту ЄС¹².

У своїй передвиборчій програмі *За кращу Європу. За успішну Австрію* АНП спрямовує основні акценти на подолання бідності, боротьбу з безробіттям шляхом австрійської дуальної освітньої системи, ефективну гендерну рівність. АНП виступає за надійну безпеку кіберпростору. Також для АНП є неправильним вихід з єврозони. Вона закликає і надалі поліпшувати конкурентоспроможність ЄС, надаючи ефективну підтримку малому і середньому бізнесу. У сфері освіти, ця політична партія схвально відгукується про нову програму ERASMUS і пропонує кожному австрійцю провести близько половини року (*європейський семестр*) за кордоном¹³.

СПА закликає посилити соціальну співпрацю та мир у своїй передвиборчій програмі *За соціальну Європу*, де взірцем у сфері праці слугує австрійський ринок праці з ефективною системою соціального партнерства. Європейська соціал-демократія виступає за єдину валютну одиницю євро, яка з часів його введення принесла багато прибутків для австрійців. У сфері освіти партія виступає за відкриту і вільну освітню систему, критикуючи Болонську систему освіти. Що стосується інтернету, СПА також висловлює свою позицію щодо покращеного захисту даних. Не байдужа партія щодо подальшого розвитку громадського транспорту в системі трансєвропейської мережі, щодо ефективного розвитку сільського господарства, а також проти дискримінації сексменшин. Економічні інтереси та соціальні права не повинні бути один проти одного. Залучаючи інвестиції в інфраструктуру та дослідження, з'являються надійні умови для стимулювання економіки та створення нових робочих місць. Також СПА виступає за зміцнення ролі Європарламенту та всіх європейських інституцій, прямої демократії на європейському рівні, за гендерну рівність, щоб чоловіки та жінки отримували однакову платню, та проти обмежень прав жінок у плануванні сім'ї¹⁴.

У своїх *Планах для нової Європи* популістська АПС вимагає соціальної безпеки та справедливості для всіх країн-членів ЄС, виступаючи за збереження нації-держави. Також АПС критикує євро, як хибну конструкцію, висловлюючи думку про повернення до незалежної економічної та грошово-кредитної політики на користь збереження національного суверенітету у Європейській конфедерації суверенних національних держав з сильною прямою демократією, не поділяючи думки про подальше розширення ЄС та проти вступу Туреччини до ЄС¹⁵.

Плани, проекти, візії партії Зелени містять заклики до боротьби проти соціальної нерівності, соціального демпінгу. Зелені пропонують вирішувати ці проблеми застосуванням *Соціальної картки*, яка б була подальшим кроком у напрямку *європейського громадянства*. Як і вищезгадані політичні партії Зелені за ефективну безпеку бази даних. Партія Зелени хоче зробити ЄС світовим лідером з енерго-та ресурсозбереження. Також Зелені проти будь-якої дискримінації різних сексменшин. З критикою ставиться ця партія до домінування банків над економічною системою. Метою європейських Зелених є зробити справедливою податкову систему, ввести оподаткування проти забруднення довкілля. Також Зелені за переговори щодо вступу Туреччини до ЄС, вони хочуть активізувати відносини з такими країнами, як Україна, Молдова, Грузія. На думку Зелених Європарламент повинен зміцнити свою позицію. Зелені виступають за зниження виборчого цензу до 16 років, та за введення транснаціональних списків кандидатів¹⁶.

Сюрпризом для виборів до Європарламенту стала політична партія Нова Австрія, здобувши 1 мандат. У своїх *Планах для нової Європи* ця партія закликає до розширення європейської со-

¹² Коломієць О.В. (2014) «Європейський стратегічний розвиток та український виклик: взаємозв'язки, тенденції та перспективи», *Центр європейських та трансатлантичних студій*, С. 66-67.

¹³ «EU-Wahlprogramm der ÖVP Für ein besseres Europa. Für ein erfolgreiches Österreich», режим доступу: <http://www.besseres-europa.at/wp-content/uploads/2014/03/Wahlprogramm.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

¹⁴ «EU-Wahlprogramm der SPÖ Wahl zum Europäischen Parlament 2014», режим доступу: http://spoe.at/sites/default/files/wahlprogramm_eu-wahl_2014_final.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)

¹⁵ «EU-Wahlprogramm der FPÖ zur Wahl des Europaparlaments am 25.05.2014», режим доступу: <http://www.fpoe.eu/wp-content/uploads/2014/05/FPO%CC%88-EU-Wahlprogramm-in-Leichter-Lesen.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

¹⁶ «EU-Wahlprogramm der Grünen Pläne, Projekte, Visionen Eurowahl 2014», режим доступу: <http://www.gruene.at/europa/programm> (дата перегляду 20 січня 2015) (дата перегляду 20 січня 2015)

ціальної хартії. Проевропейська Нова Австрія вбачає у євро гарантію для подальшої стабільності фінансової системи. Партія виступає за адекватне фінансування освітніх програм, безпечне збереження даних в інтернеті, активну політику захисту довкілля та клімату. Партія вимагає сприяти інвестиціям для створення робочих місць. Поки насилля, тероризм є реальністю, Європа не може відмовитись від засобів для оборони своєї безпеки, закликаючи до створення спільної європейської армії задля збереження миру¹⁷.

12 нових зірок для Європи політичної партії СМА на жаль не знайшли достойної підтримки серед виборців, що призвело до втрати представлення партії у Європарламенті. У своїй програмі ця політична сила в основному закликала до рівної оплати за однакову роботу для жінок і чоловіків, за єдину валюту євро, але у випадку неплатоспроможності надати можливість виходу країни із євросони. Партія виступає за пряму демократію, за сильну Австрію у ЄС, вільний союз демократичних держав, які співпрацюють як незалежні та суверенні держави. Крім цього, СМА позитивно ставиться до подальшої розбудови системи освіти, яка б могла і надалі пропонувати людині майбутні перспективи. СМА закликає теж до боротьби з корупцією, та до захисту довкілля¹⁸.

В. Васильєв зокрема зауважує, що поглиблення і розширення Євросоюзу не може не впливати на дискурс про національну ідентичність. Проведений у 2013 р. вимір громадської думки про ставлення австрійців до ЄС щодо виявлення переваг участі Австрії в Євросоюзі виявив чинники, що вказують на стійке збереження *австрійського європеїзму* в громадській думці Другої Австрійської республіки. У тому, що рішення Австрії про вступ до ЄС було правильним, в 2009 р, 2011 р, 2012 р. і 2013 р. переконані відповідно 64 %, 59 %, 54 % і 59 % опитаних австрійців. 55 % респондентів в участі Австрії в ЄС бачать явні переваги. Вони пов'язані з єдиною грошовою одиницею (84 %), забезпеченням миру і стабільності в Європі (85 %), пільговим роумінгом всередині ЄС (92 %), свободою пересування без паспортного контролю (73 %), спрощеними процедурами при прийомі на роботу і навчання в інших країнах ЄС (77 %), важливою роллю Європи в світі (74 %), єдиними стандартами на продукцію (71 %). Австрійці традиційно віддають перевагу питанням збереження миру в Європі, комфорту, якості життя, отримання освіти і робочих місць з гідною зарплатою. Виявлені закономірності та тенденції показують, що австрійський європеїзм став реальним фактором, важливим компонентом національної ідентичності, яка в умовах євроінтеграції проходить серйозний іспит¹⁹. Як підкреслює відомий австрійський дослідник М. Гелер, амбівалентне ставлення Відня до військової складової євроінтеграції за формулою: «НАТО – справа хороша, але без нас» є константою політики Австрійської Республіки з часів холодної війни до XXI ст.²⁰. Електоральні успіхи нових партій, що стоять на позиціях націоналізму і правого популізму, а також перспектива успішних виступи євроскептиків на виборах в Європарламент викликають сильне занепокоєння в Брюсселі. Його поділяють традиційні системні партії, які зробили ставку на поглиблення євроінтеграції. В даний час бюрократія ЄС і традиційні партії відкрито вбачають головні загрози для себе в тих політичних партіях, котрі стоять на позиціях захисту національного суверенітету окремих європейських держав. Так в Австрії до таких успішних партій можна віднести АПС, Нову Австрію, Команду Штронаха, для яких підходять наступні характеристики успішних нових партій: 1) по відношенню до конфлікту *глобалісти – локалі* АПС та Команда Штронаха стоять на стороні *локалів* та вважаються євроскептиками, що стосується Нової Австрії, то ця політична партія стоїть на боці *глобалістів*, займаючи проєвропейську позицію; 2) з погляду на їх ідеологію АПС займає праву популістську позицію, Нова Австрія є ліберальною партією, а Команда Штронаха здійснює протестний рух довкола лідера без чіткої ідеології; 3) щодо сфери компете-

¹⁷ «EU-Wahlprogramm 2014 Pläne für ein neues Europa», режим доступу: <https://neos.eu/file/2014/05/P1%C3%A4ne-f%C3%BCr-ein-neues-Europa.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

¹⁸ «EU-Wahlprogramm 2014 12 neue Sterne für Europa», режим доступу: <http://www.salzburg.com/download/2014-04/bzoe.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

¹⁹ Васильєв В. (2013) «Австрийская идентичность и европейская интеграция», режим доступу: http://www.observer.materik.ru/observer/N12_2013/098_115.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)

²⁰ Gehler M. (2009) «Österreichs Weg in die Europäische Union», *Innsbruck; Wien; Bozen: Studien Verlag*, S. 151, 222.

нції міцності держави всі ці партії є прихильниками *малої держави*²¹. Досить стабільними є успіхи партії Зелених в Австрії. Е. Волкова та Ю. Лаптева вважають, що *зелена хвиля*, яка виразилася в широкому поширенні екологічних партій, стала наймасштабнішою. *Регіоналістська*, яка проявилася в активізації регіональних та етнічних партій, представляється наслідком ослаблення національних ідентичностей, пов'язаного з інтеграційними процесами і падінням ролі національної держави в якості найбільш ефективного регулятора соціально-економічних відносин. *Популістська* хвиля пов'язана з подальшим розвитком глобалізаційних та інтеграційних процесів, а також з тими викликами, які вони принесли: масовою міграцією і розмиванням сформованої соціокультурної структури західних суспільств. Дві останні хвилі не настільки яскраво виражені насамперед тому, що партії, що висували подібні ідеї, на відміну від *зелених*, вже існували раніше на ультраправому фланзі європейських партійних систем. Крім того, *регіоналісти*, істотна частина яких стоїть на позиціях євроскептицизму, в цьому відношенні перетинаються з правими популістами і здатні до утворення альянсів з останніми²². Провідний політолог І. Семененко вважає, що майбутнє європейського спільного життя багато в чому залежить від здатності Європи запропонувати ефективні шляхи вирішення проблем соціальної держави та зниження потенціалу конфліктності – та в самій європейській політиці, а за її межами – в умовах зростаючої культурної різноманітності сучасних суспільств. На соціальному фундаменті вибудовується простір політичної взаємодії, який надає регулюванню довгий подих, змушує шукати нові орієнтири та нові смисли, оновлювати механізми адаптації до мінливих викликів і вибудовувати їх у більшій відповідності з духовними і матеріальними потребами особистості. Цей висновок актуальний, як видається, і для будь-якого іншого досвіду реалізації інтеграційних проєктів у світі, де процеси регіоналізації та регіональної інтеграції створюють нові політичні простори, нові полюси розвитку та нові ідентичності. Потенціал європейської ідентичності як ресурсу інтеграції визначає поєднання культурного розмаїття та спільних цивілізаційних підстав розвитку. Підтримка загального соціокультурного простору на основі об'єднуючих смислів та орієнтирів – виклик, який стоїть перед сучасною Європою. Відповісти на нього шляхом конструювання загального нарративу зверху не вдається. Відсутність об'єднуючого дискурсу частково компенсується повсякденними практиками та культурними ініціативами, в яких матеріалізується європейська ідея. Підтримання європейського публічного простору саме по собі виявляється політичним проєктом, в ході реалізації якого вибудовуються опори європейської ідентичності²³.

Результати виборів до Європарламенту 2014 р. дають підстави прогнозувати, хоча б на короткостроковому часовому відрізку, тенденції розвитку західноєвропейського партійно-політичного простору. Очевидно, що просистемні партії, що втратили довіру частини електорату, повинні будуть внести відповідні до ситуації корективи в програмне оформлення свого політичного курсу. Стабілізація економічної ситуації в Європі та світі дозволить їм, хоча б у пропагандистських цілях, оголосити електоральні втрати тимчасовим явищем. Інший поворот подій, в глобальному плані не залежних від курсу партій влади в окремо взятих країнах, дає привід їх політичним суперникам – антисистемним євроскептикам – розвинути свої електоральні успіхи в масштабах усього континенту. Загальний фон соціально-економічної ситуації в Європі неминує позначитися на особливостях стану в окремих державах. Збої в уже запущеному інтеграційному механізмі, будь-то питання фінансової, соціальної, імміграційної політики, у справі розширення ЄС на Схід Європи, або ж участі в конфліктному протистоянні з Росією – все це в цілому викличе подальшу трансформацію партійно-політичної системи держав Західної Європи. Характер цієї трансформації може вирішальним чином вплинути на диспозицію Старого

²¹ «Новые партии на Западе: кризис демократии или перспективы развития политических избирательных систем?», режим доступу: <http://politanalitika.ru/upload/iblock/5ca/5ca13ebfe5aff3f130abf3783a3e20e4.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

²² Волкова Е., Лаптева Ю. (2014) «Правый популизм и перспективы выборов в Европейский парламент в 2014», *Вестник ВГУ. Серия: История. Политология. Социология*, № 2 – С. 39.

²³ Семененко И. (2014) «Потенциал европейской идентичности как ресурса политической интеграции (что показали выборы в Европарламент)», *Человек общество управление Научно-информационный журнал*, №3 – С. 16.

Світу в його взаєминах з іншими центрами світової політики²⁴. В. Родін теж вважає, що коріння нинішнього потьмарення європейської ідеї слід шукати в економіці, у фінансовій кризі, який вразив світ капіталу, і не обійшов стороною Європу²⁵. ЄС як глобалістська структура перетворився на руйнівника традиційних цінностей, вироблених історією Європи за два тисячоліття, і правий поворот на виборах до Європарламенту в травні 2014 р. став одним з актів протесту розсудливих європейців проти підриву самих основ існування людського суспільства, – вважає політолог Е. Пономарьова²⁶. Зокрема І. Нечаюк зазначив, що зростаючий рівень скептицизму пов'язаний з завершенням періоду *ліберального консенсусу*, що ґрунтується на довірі до інституцій ЄС та правильності політики ЄС. Наявність інституційної недовіри та інтеграційної опозиції, що виникають через загрозу втрати національного суверенітету, культурної ідентичності та економічної стабільності є факторами взаємозалежними. Отже скептицизм відносно інституцій ЄС, що пов'язаний із скептичним ставленням та недовірою до національних інституцій, є головним аспектом у визначенні суспільного євроскептицизму²⁷.

Таким чином, проаналізувавши специфіку виборів для Австрії до Європарламенту в 2014 р., вдалося визначити характерні риси. Перш за все це низька довіра виборців до великих системних політичних партій, таких як соціал-демократична СПА та ліберальна АНП, викликана тимчасовими економічними та політичними чинниками, які спричинили відносно суттєві успіхи для нових, євроскептичних, популістських, ультралівих та ультраправих антисистемних сил. Попри досить неочікувані перемоги євроскептиків, все ж для переважаючої більшості проєвропейських партій залишається достойно пройти тест на міцність європейських цінностей та євроінтеграції у вирі нових геополітичних викликів.

Список джерел

1. Gehler M. (2009) «Österreichs Weg in die Europäische Union», *Innsbruck; Wien; Bozen: Studien Verlag*, S. 151, 222.
2. «EU-Wahlprogramm 2014 12 neue Sterne für Europa», режим доступу: <http://www.salzburg.com/download/2014-04/bzoe.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)
3. «EU-Wahlprogramm der FPÖ zur Wahl des Europaparlaments am 25.05.2014», режим доступу: <http://www.fpoe.eu/wp-content/uploads/2014/05/FPO%CC%88-«EU-Wahlprogramm-in-Leichter-Lesen.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)
4. «EU-Wahlprogramm der Grünen Pläne, Projekte, Visionen Eurowahl 2014», режим доступу: <http://www.gruene.at/europa/programm> (дата перегляду 20 січня 2015)
5. «EU-Wahlprogramm der ÖVP Für ein besseres Europa. Für ein erfolgreiches Österreich», режим доступу: <http://www.besseres-europa.at/wp-content/uploads/2014/03/Wahlprogramm.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)
6. «EU-Wahlprogramm der SPÖ Wahl zum Europäischen Parlament 2014», режим доступу: http://spoe.at/sites/default/files/wahlprogramm_eu-wahl_2014_final.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)
7. «Wahlanalyse Wahl zum Europäischen Parlament 2014 SORA/ISA», режим доступу: http://www.strategieanalysen.at/bg/isa_sora_wahlanalyse_euw2014.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)
8. «Новые партии на Западе: кризис демократии или перспективы развития политических избирательных систем?», режим доступу: <http://politanalitika.ru/upload/iblock/5ca/5ca13ebfe5aff3f130abf3783a3e20e4.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)
9. «Технологические аспекты выборов в Европейский парламент – 2014», режим доступу: <http://politanalitika.ru/upload/iblock/f1a/f1ad1db71b5f96bb7be184e.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

²⁴ Швейцер В. «Итоги выборов в Европейский парламент 2014 г.: общее и особенное», режим доступу: <http://www.ieras.ru/pub/analitka/5.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

²⁵ Родін В. (2014) «Новая Европа застряла на дороге», *Наш современник*, № 7 – С. 241.

²⁶ Пономарева Е. «Правый поворот. К итогам выборов в Европарламент», режим доступу: <http://www.mgimo.ru/news/experts/document251674.phtml> (дата перегляду 20 січня 2015)

²⁷ Нечаюк І. (2012) «Євроскептицизм» в контексті поглиблення європейської інтеграції та внутрішнього реформування на початку ХХІ сторіччя», *Наук. пр. іст. ф-ту Запоріж. нац. ун-ту*, Вип. 33. – С. 262.

10. EU-Wahlprogramm 2014 Pläne für ein neues Europa», режим доступу: <https://neos.eu/file/2014/05/Pl%C3%A4ne-f%C3%BCr-ein-neues-Europa.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)
11. Plasser F., Ulram P. (2009) «Analyse der Europawahl 2009», режим доступу: http://members.chello.at/zap-forschung/download/Analyse_EPW_2009_Plasser_Ulram.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)
12. Plasser F., Ulram P. «Analyse der Europawahl 2009», режим доступу: http://members.chello.at/zap-forschung/download/Analyse_EPW_2009_Plasser_Ulram.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)
13. Авилова А., Гутник А., Квашнин Ю., Оленченко В., Тоганова Н., Трофимова О. (2014) «Выборы в Европарламент–2014», *Мировая экономика и международные отношения*, № 11, С. 18.
14. Васильев В. (2013) «Австрийская идентичность и европейская интеграция», режим доступу: http://www.observer.materik.ru/observer/N12_2013/098_115.pdf (дата перегляду 20 січня 2015)
15. Волкова Е., Лаптева Ю. (2014) «Правый популизм и перспективы выборов в Европейский парламент в 2014», *Вестник ВГУ. Серия: История. Политология. Социология*, № 2 – С. 39.
16. Коломієць О.В. (2014) «Європейський стратегічний розвиток та український виклик: взаємозв'язки, тенденції та перспективи», *Центр європейських та трансатлантичних студій*, С. 66-67.
17. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І., Миронова М.А. (2010) «Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку». – К.: *Знання*, 94 с.
18. Нечаюк І. (2012) «“Євроскептицизм” в контексті поглиблення європейської інтеграції та внутрішнього реформування на початку ХХІ сторіччя», *Наук. пр. іст. ф-ту Запорізь. нац. ун-ту*, Вип. 33. – С. 262.
19. Панкевич О. (2007) «Особенности обрання Європейського Парламенту», *Вісник Центральної виборчої комісії*, №2. – С. 90.
20. Пономарева Е. «Правый поворот. К итогам выборов в Европарламент», режим доступу: <http://www.mgimo.ru/news/experts/document251674.phtml> (дата перегляду 20 січня 2015)
21. Родин В. (2014) «Новая Европа застряла на дороге», *Наши современники*, № 7 – С. 241.
22. Семененко И. (2014) «Потенциал европейской идентичности как ресурса политической интеграции (что показали выборы в Европарламент)», *Человек сообщество управление Научно-информационный журнал*, №3 – С. 16.
23. Шведа Ю. (2013) «Європейська партійна система та її вплив на національні партійні системи», *Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. Тематичний випуск Політичні виміри процесів європейської інтеграції*. Том XII. – Чернівці: «Букрек», С. 145-154.
24. Швейцер В. «Итоги выборов в Европейский парламент 2014 г.: общее и особенное», режим доступу: <http://www.ieras.ru/pub/analitika/5.pdf> (дата перегляду 20 січня 2015)

References

1. Shveda Yu. (2013) «Ievropeiska partiina systema ta yii vplyv na natsionalni partiini systemy», *Politolohichni ta sotsiolohichni studii. Zbirnyk naukovykh prats. Tematychnyi vypusk Politychni vymiry protsesiv yevropeiskoi intehratsii*. Tom XII. – Chernivtsi: «Bukrek», S. 145-154.
2. Kopyika V.V., Shynkarenko T.I., Myronova M.A. (2010) «Ievropeiskyi Soiuz na suchasnomu etapi: strukturni zminy ta stratehiia rozvytku». – K.: *Znannia*, 94 s.
3. Plasser F., Ulram P. (2009) «Analyse der Europawahl 2009», available at: http://members.chello.at/zap-forschung/download/Analyse_EPW_2009_Plasser_Ulram.pdf (accessed 20 january 2015)
4. «Wahlanalyse Wahl zum Europäischen Parlament 2014 SORA/ISA», available at: http://www.strategieanalysen.at/bg/isa_sora_wahlanalyse_euw2014.pdf (accessed 20 january 2015)
5. Plasser F., Ulram P. «Analyse der Europawahl 2009», available at: http://members.chello.at/zap-forschung/download/Analyse_EPW_2009_Plasser_Ulram.pdf (accessed 20 january 2015)
6. «Wahlanalyse Wahl zum Europäischen Parlament 2014 SORA/ISA», available at: http://www.strategieanalysen.at/bg/isa_sora_wahlanalyse_euw2014.pdf (accessed 20 january 2015)

7. Pankevych O. (2007) «Osoblyvosti obrannia Yevropeiskoho Parlamentu», *Visnyk Tsentralnoi vyborchoi komisii*, №2. – S. 90.
8. Shveda Yu. (2013) «Ievropeiska partiina systema ta yii vplyv na natsionalni partiini systemy», *Politolohichni ta sotsiolohichni studii. Zbirnyk naukovykh prats. Tematychnyi vypusk Politychni vymiry protsesiv yevropeiskoi intehratsii*. Tom XII. – Chernivtsi: «Bukrek», S. 152.
9. Avilova A., Gutnik A., Kvashnin Yu., Olenchenko V., Toganova N., Trofimova O. (2014) «Vybery v Yevroparlament–2014», *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya*, № 11, S. 18.
10. Kolomiets O.V. (2014) «Ievropeyskiy stratehichnyi rozvytok ta ukrainskyi vyklyk: vzaïmozv'iazky, tendentsii ta perspektyvy», *Tsentr yevropeyskykh ta transatlantychnykh studii*, S. 66-67.
12. «EU-Wahlprogramm der ÖVP Für ein besseres Europa. Für ein erfolgreiches Österreich», available at: <http://www.besseres-europa.at/wp-content/uploads/2014/03/Wahlprogramm.pdf> (accessed 20 January 2015)
13. «EU-Wahlprogramm der SPÖ Wahl zum Europäischen Parlament 2014», available at: http://spoe.at/sites/default/files/wahlprogramm_eu-wahl_2014_final.pdf (accessed 20 January 2015)
14. «EU-Wahlprogramm der FPÖ zur Wahl des Europaparlaments am 25.05.2014», available at: <http://www.fpoe.eu/wp-content/uploads/2014/05/FPO%CC%88-EU-Wahlprogramm-in-Leichter-Lesen.pdf> (accessed 20 January 2015)
15. «EU-Wahlprogramm der Grünen Pläne, Projekte, Visionen Eurowahl 2014», available at: <http://www.gruene.at/europa/programm> (accessed 20 January 2015)
16. «EU-Wahlprogramm 2014 Pläne für ein neues Europa», available at: <https://neos.eu/file/2014/05/PI%C3%A4ne-f%C3%BCr-ein-neues-Europa.pdf> (accessed 20 January 2015)
17. «EU-Wahlprogramm 2014 12 neue Sterne für Europa», available at: <http://www.salzburg.com/download/2014-04/bzoe.pdf> (accessed 20 January 2015)
18. Vasilev V. (2013) «Avstriyskaya identichnost i evropeyskaya integratsiya», available at: http://www.observer.materik.ru/observer/N12_2013/098_115.pdf (accessed 20 January 2015)
19. Gehler M. (2009) «Österreichs Weg in die Europäische Union», *Innsbruck; Wien; Bozen: Studien Verlag*, S. 151, 222.
20. «Novye partii na Zapade: krizis demokratii ili perspektyvy razvitiya politicheskikh izbiratelnykh sistem?», available at: <http://politanalitika.ru/upload/iblock/5ca/5ca13ebfe5aff3f130abf3783a3e20e4.pdf> (accessed 20 January 2015)
21. Volkova Ye., Lapteva Yu. (2014) «Pravyi populizm i perspektyvy vyborov v Yevropeyskiy parlament v 2014», *Vestnik VGU. Seriya: Istoriya. Politologiya. Sotsiologiya*, № 2 – S. 39.
22. Semenenko I. (2014) «Potentsial evropeyskoy identichnosti kak resursa politicheskoy integratsii (chto pokazali vybery v Yevroparlament)», *Chelovek soobshchestvo upravlenie Nauchno-informatsionnyy zhurnal*, №3 – S. 16.
23. Shveytser V. «Itogi vyborov v Yevropeyskiy parlament 2014 g.: obshchee i osobennoe», available at: <http://www.ieras.ru/pub/analitka/5.pdf> (accessed 20 January 2015)
24. Rodin V. (2014) «Novaya Yevropa zastryala na doroge», *Nash sovremennik*, № 7 – S. 241.
25. Ponomareva Ye. «Pravyi povorot. K itogam vyborov v Yevroparlament», available at: <http://www.mgimo.ru/news/experts/document251674.phtml> (accessed 20 January 2015)
26. Nechaiuk I. (2012) «“Ievroskeptytsyzm” v konteksti pohlyblennia yevropeiskoi intehratsii ta vnutrishnoho reformuvannia na pochatku XXI storichchia», *Nauk. pr. ist. f-tu Zaporiz. nats. un-tu*, Vyp. 33. – S. 262.